

2. KONU

SOĞAN VİRÜS HASTALIKLARI

Onion yellow dwarf Potyvirus (OYDV)

Partikülleri 750X14 nm uzunluğunda ipliğimsi partiküllere sahiptir. Soğan izolatları nergis ve sarımsak izolatından daha şiddetlidir.

Soğan, taze soğan ve pırasada zararlıdır. Sarımsağı da enfekte ettiği bildirilmiştir.

Belirtileri:

OYDV nin belirtileri ilk yapraklarda gözlenir. Çok sayıda kısa sarı çizgili lekeler meydana gelir ve bu lekeler daha sonra gelişen yapraklarda daha belirgindir. Belirtilerinden dolayı etmenin diğer bir adı da soğan mozaik' tir. Daha sonra yapraklar bütünüyle klorotic bir hal alır, düzleşir, kırılır ve bu haliyle solgunluğa benzer. Enfekteli yumrudan gelişen çiçek sapı ve üzerindeki tohumlar sterildir. Enfekteli süs soğanları ve yabani Allium türleri de etmenin konukçusudur.

Etmen 60 kadar afid türü ile non-persistent olarak taşınmaktadır. En önemli türler: *Myzus persica*, *M. cerasi*, *M. ascalonicus*, *Aphis craccivora*, *A. fabae*, *Acrytosiphon pisum* dur. Deneysel olarak özsu ile taşınır, bulaşık tohumla taşınması saptanmamıştır. Esas yayılması afidlerle olmaktadır.

Afidlerle mücadele yapmak gerekir

Pırasa sarı çizgi potyvirusu

Leek yellow stripe potyvirus (LYSV)

Partikülleri ipliğimsi yapıda olup 820 nm uzunluğundadır. OYDV benzer ancak Welsh soğanını enfekte etmez.

Enfekteli bitkilerde sap inceler, bodurlaşır ve hafifler, dona karşı hassaslaşır ve bir süre sonra ölürlür.

Soğan, pırasa etmenin doğal konukçularıdır.

Belirtileri: Pırasa yapraklarının tabanında başlayan ve uçlara doğru ilerleyen klorotik lekeler meydana gelir. Zamanla yaprak bütünüyle sararır. Yaprak ayaları

kıvrılır ve bükülür yüzeyi kabadır. Bitkiler yavaş gelişir ve bir süre sonra ölürlür.

İlk belirtiler Eylülde gözlenir ve bahar ayları boyunca bu bitkilerden afidlerle sağlıklı bitkilere taşınır. *A. fabae*, *Myzus persica* en yaygın görülen afidler olup virüsü non-persistent olarak taşırlar. Tohumla taşınma saptanmamıştır.

Sarımsak mozaik virusu (*Garlic mosaic potyvirus*) (GMV)

Partikülleri 640X14 nm boyundadır. Afidlerle taşınmaz ve bu özelliği ile diğer etmenlerden ayrılır.

Esas konukçusu sarımsak olup bazen soğanı da enfekte eder.

Belirtileri: bitkide genekl bir kloroz oluşur. Dişler gelişmez ve bunun sonunda üründe kayıp meydana gelir. (%40)

Etmen *C. murale*, *C. quinoa* ve *C. amaranticolor* üzerinde lokal lekeler meydana getirir.

Belirtileri:Enfekteli dişlerden gelişen yapraklarda donuk, klorotik dar çizgiler meydana gelir. Hastalığın ilerlemesi ile belirtiler yaprak tabanından uca doğru gelişir ve genel bir kloroz meydana getirir. Bitkiler bodurlaşır ve baş geliştiremezler. Hastalık bulaşık dişlerle taşınır . vektörü bilinmemekle kırmızı örümceklerden şüphe edilmektedir.

Ekimde Temiz diş kullanmak gerekir. meristem